

ZACHEJ[®].sk

Zjavenie,
ktoré otriaslo
Cirkvou

Tomasz P. Terlikowski

Slzy v La Salette

**Slzy
v La Salette**

Tomasz P. Terlikowski

Slzy v La Salette

Zjavenie,
ktoré otriaslo
Cirkvou

Copyright © by Tomasz P. Terlikowski 2021

Copyright © by Wydawnictwo Esprit 2021

All rights reserved

z poľského originálu: *La Salette. Objawienia, które wstrząsnęły Kościołem*

Vydal: © Zachej.sk, 2023

Preklad: © Pavol Petrik

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: PhDr. Adriana Matoláková, PhD.

Biblické citáty sú uvedené podľa oficiálneho katolíckeho prekladu Svätého písma (SSV, 2016).

ISBN: 978-80-8211-471-6

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Úvod

Ak je Svätá zem piatym evanjeliom, potom La Salette – ako miesto a udalosť – je evanjeliom v kocke. Hoci je zjavenie Panny Márie v tejto alpskej dedinke krátke, obsahuje v niekoľkých vetách podstatu učenia Ježiša Krista. A nejde len o slová, ktoré boli povedané Melánii a Maximinovi, ale o celý kontext udalostí, o ľudí, ktorým sa zjavila Matka Pána, o miesto a napokon o to, čo sa stalo potom – predovšetkým s vizionármi. Pozorné rozjímanie o týchto udalostiach, ale aj o slovách, ktoré v La Salette odzneli, umožňuje plne pochopiť, o čom je evanjelium, a materinská tvár Panny Márie, plná slz, nám ponúka možnosť prilnúť cez ňu k Synovi.

Samotné miesto zjavenia nie je náhodné. La Salette v diecéze Grenoble je malá osada, akýsi Nazaret alebo Betlehem svojej doby. Nachádza sa na úbočí. Nemá veľké politické ani ekonomické ambície. Je to obyčajné miesto na konci sveta. A práve na takomto mieste sa Ježiš Kristus zjavuje človeku. Prostredníctvom svojej Matky. V tichosti, skrytý, na okraji veľkých udalostí sveta. Akoby nás chcel prinútiť zastaviť sa, ale aj ukázať, že veľké veci sa nedejú v centre sveta, vo víre udalostí, nie v Ríme, Paríži či New Yorku, ale na okraji. Je ťažké nevidieť, že to tak bolo aj v čase Ježiša Krista. Mesiáš sa narodil v Betleheme, utiekol do Egypta a nakoniec skončil v Nazarete, biednom meste, ktoré sa v Izraeli netešilo veľkej úcte. Hovorili

o Ježišovi s opovrhnutím ako o „Nazaretskom“ a pýtali sa ho: „Môže byť z Nazareta niečo dobré?!“ (*Jn 1, 46*) A presne tú istú otázku by sme si mohli položiť aj v súvislosti s La Salette. Miestni obyvatelia neboli ani zvlášť zbožní (to sa týka najmä rodín vizionárov), ani sa príliš nezaoberali morálkou. Boli to len obyčajní ľudia, ktorí sa tak venovali práci a boju o prežitie, že nemali čas na svoje deti. A práve k nim prišla Matka a neustále pripomínala Ježišove slová: „Lekára nepotrebuju zdraví, ale chorí. Chodte a naučte sa, čo to znamená: ‚Milosrdenstvo chcem, a nie obeť.‘ Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov.“ (*Mt 9, 12 – 13*)

Táto všednosť, sivosť a každodennosť je ešte zreteľnejšia v prípade detí. Melánia a Maximin boli, povedané priamo, úplným protikladom dobrých, zbožných detí, ktorým by sa mohla zjaviť Panna Mária. Modlitba nebola ich každodenným chlebom. (Na otázku, či sa modlia, Panne Márii odpovedali: „Nijako zvlášť, pani.“) Pravdy viery im neboli odovzdané a ich vedomosti o Božích veciach boli také minimálne, že deti hneď po zjavení premýšľali, s kým sa to vlastne stretli. „Musela to byť nejaká veľká svätá,“ tvrdila Melánia... Aj to je mimoriadne silná pripomienka právd evanjelia.

„Lebo čo je u Boha bláznivé, je múdrejšie ako ľudia, a čo je u Boha slabé, je silnejšie ako ľudia. Len sa pozrite na svoje povolanie, bratia, že tu niet veľa múdrych podľa tela ani veľa mocných, ani veľa urodzených, ale čo je svetu bláznivé, to si vyvolil Boh, aby zahanbil múdrych, a čo je svetu slabé, vyvolil si Boh, aby zahanbil silných; čo je svetu neurodzené a čím pohŕda, to si vyvolil Boh, ba aj to, čoho niet, aby zmaril to, čo je, aby sa pred Bohom nik nevystatoval.“ (*1 Kor 1, 25 – 29*)

Toto odkazuje svätý Pavol. Takí vlastne Melánia a Maximin boli. Jednoduchí, bezmocní, chudobní, opovrhovaní, ale zároveň Bohom vyvolení.

Táto voľba ich vôbec nezmenila. Chlapec aj dievča zostali sami sebou. Stále to boli tvrdohlaví, trochu stratení (to skôr Maximin než Melánia), chudobní pastieri vo veľkom svete. Zjavenie Matky im nedalo mimoriadne schopnosti, nevylicilo narušený prirodzený poriadok. Dalo im to len moc povedať ľuďom o tom, čo im plačúca Pani zjavila. „Zvestujte to všetkému môjmu ľudu!“ povedala Pani deťom. A tak aj robili, uchováva-
júc poklad Božieho slova v „hlinených nádobách“ svojho života. Ich vernosť zjaveniu, ale zároveň ich prehry, pády, problémy poukazujú na to, čím je kresťan, prečo je otcom našej viery Abrahám, ktorého by sme v rozpore s populárnou apologetikou len ťažko mohli vyzdvihnúť na oltár. Bol mužom, ktorý preto, aby sa lepšie presadil vo svete, tvrdil, že Sára je jeho sestra (aby faraón mohol ťažiť z jej krásy), snažil sa naplniť Boží prísľub o potomstve, a to ľudskými metódami (čiže počatím Izmaela so Sárinou slúžkou, čo podľa vtedajších právnych noriem robilo z hlavnej manželky matku dieťaťa od menejcennej manželky/konkubíny). A predsa je otcom našej viery, pretože zostal verný svojmu povolaniu. To isté platí aj o Melánii a Maximinovi, ktorí zostali verní povolaniu a hlásali posolstvo až do konca svojho zložitého života. Ich príklad dáva nádej aj nám, obyčajným hriešnikom. Ak sa aj my chytíme Božieho prisľúbenia, ak napriek všetkým pádom zostaneme verní svojej prvej láske, svojmu prvému povolaniu, stretneme sa s Pánom, prideme k nemu vďaka viere, dôvere, otvorenosti a nie skutkom. Budeme spasení milosťou skrze vieru, nie plnením skutkov Zákona.

V zjavení z La Salette je zároveň aj neobyčajne silné poučenie o tom, čo je kresťanstvo pre obyčajných ľudí, ktorí sa venujú práci. To, čo nám plačúca Matka Božia odovzdáva, nemá nič spoločné s veľkými požiadavkami mníšskeho alebo rehoľného života. Je to jednoduchý spôsob bytia s Pánom, ktorému môže zostať verný každý – od poľnohospodára až po profesora či novinára. Od otca veľkej rodiny po rehoľníka. Tých niekoľko jednoduchých prikázaní je podstatou kresťanského života. Vernosť v malých veciach – tak by sa dal v skratke zhrnúť program kresťanského života v La Salette. Nie je v ňom nič mocné, nič, čo by presahovalo naše možnosti. Je to výzva k najjednoduchším náboženským praktikám, ktoré často považujeme za bezcenné. A Matka Pána svojimi slovami Melánii a Maximinovi ukazuje, že nielenže majú význam, ale keď chýbajú, má to pre svet katastrofálne dôsledky. Odmietnutie pôstu, každodennej modlitby, nedeľnej svätej omše nie je niečo nedôležité, ale zostáva skutkom, ktorý skutočne mení svet. Nevera človeka – a nehovoríme o veľkej nevere zločincov, ale o malej každodennej, takmer nepostrehnuteľnej nevere každého z nás – má v skutočnosti dôsledky. „[...] stvorenie netrpezlivo očakáva zjavenie Božích synov,“ (porov. *Rim* 8, 19) napísal svätý Pavol. A túto silnú pravdu pripomína aj Matka z La Salette, keď deti upozorňuje, že drobné nevernosti, chýbajúca modlitby, neúcta k nedeli a k Božiemu menu majú následky v prírode.

„Ak vyjde úroda navnivoč, bude to vaša vina. Ukázala som vám to minulý rok na zemiakoch. A predsa ste si z toho nič nerobili. Ba naopak, keď ste našli hnilé zemiaky, kliali ste a používali v preklínaniach meno môjho Syna. Budú sa kaziť aj

ďalej a v tomto roku na Božie narodenie nebudú už vôbec,¹ povedala Matka Pána.

Kontext týchto slov by sa však nemal obmedzovať len na trest. Oveľa dôležitejšia je v nich pripomienka, že naše úsilie nie je to najdôležitejšie, že nie je našou silou, ale že ňou je Boh.

„Ak Pán nestavia dom, márne sa namáhajú tí, čo ho stavajú.

Ak Pán nestráži mesto,

nadarmo bdejú jeho strážcovia.

Zbytočne vstávate pred svitaním a líhate si neskoro v noci, vy, čo jete ťažko zarobený chlieb;

lebo on dáva svojim miláčkom spánok,“ (Ž 127, 1 – 2) hovorí žalmista. A Ježiš dopĺňa:

„Nebudte ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa zaodujete. Či život nie je viac ako jedlo a telo viac ako odev? Pozrite sa na nebeské vtáky: nesejú, ani nežnú, ani do stodôl nezhrmažďujú, a váš nebeský Otec ich živí. Nie ste vy oveľa viac ako ony?“ (Mt 6, 25 – 26)

A práve to nám Matka Pána odovzdáva vo svojich krátkych a silných slovách o hniúcich zemiakoch.²

Na záver ešte jedna poznámka. Je to povedomie o orodovaní Matky Pána. V zjavení v La Salette je táto pravda vyjadrená veľmi sugestívnym obrazom Márie, ktorá zadržiava

.....

¹ *Objawienie z 19 wrzesnia 1846 roku. Opis krytyczny (Zjavenie z 19. septembra 1846. Kritický opis)*, in: J. Stern, J. Kręcidło, J. Pochwat, *La Salette w swietle dokumentow zrodlowych i magisterium Kosciola (La Salette vo svetle pramenných dokumentov a Magistéria Cirkvi)*, Krakow-Dębowiec 2016, s. 34 (Studia Salettensia, 7).

² Text je duplicitou časti textu 5. kapitoly.

ruku svojho Syna pred trestom. Tento jazyk by nás však nemal viesť k odmietnutiu najzákladnejšej pravdy, že Mária zostáva účastná na diele spásy, že jej zásluhy, jej modlitby nás chránia pred dôsledkami našich vlastných činov. Škapuliar, dôverná modlitba k Matke, utiekanie sa k obrankyni hriešnikov nám všetkým pomáhajú nájsť milujúcu tvár samotného Boha. Nikdy nás nepovoláva k ničomu inému, len k tomu, čo od nás očakáva jej Syn. Tu sa nič nezmenilo od svadby v Káne Galilejskej, kde Mária vyzvala: „Urobte všetko, čo vám povie.“ (Jn 2, 5) Zjavenie v La Salette nás v lapidárnej forme vyzýva k tomu istému – aby sme robili všetko, čo nám Pán prikázal. A aby sme si uvedomili, že ako kresťania sa nestávame hrdinami, ale úbohými hriešnikmi ako Melánia a Maximin. A budeme súdení podľa toho, či sme verní tomuto povolaniu, a nie podľa toho, či sme sa stali supermanmi.

Bytie a čas

Rok 1846 nevyňikal ničím zvláštnym. Na Novom Zélande sa skončila maorsko-britská vojna o vlajku. V Spojených štátoch zaznel zvon slobody naposledy 22. februára, o necelé dva mesiace neskôr zúrila mexicko-americká vojna a napokon v júli bola Kalifornia pripojená k USA. Z pohľadu Cirkvi bolo významnou udalosťou zvolenie kardinála Giovanniho Mastaiia Ferrettiho za pápeža. Taliansky kardinál, ktorý bol považovaný za neutrálneho, pomerne nerozhodného a medzi niektorými v tom čase liberálneho, prijal meno Pius IX. a svoj úrad začal miernymi reformami cirkevného štátu, ktoré už dlho presadzovala rímska buržoázia. Začalo sa to rozhodnutím o výstavbe štyroch železničných tratí, o rok neskôr sa uvoľnila cenzúra a v roku 1848 Pius dokonca zaviedol ústavu (základný štatút pre dočasnú vládu v štátoch svätej Cirkvi). Mnohí si mysleli, že prídu zmeny.³ Významnejšie ako tento politický vývoj sa však zdajú sociálne a ekonomické zmeny, ktoré je ťažké presne zaradiť do časovej kontinuity a ktoré súvisia s priemyselnými

³ Z. Zieliński, *Papiestwo i papieże dwóch ostatnich wieków (Pápežstvo a pápeži dvoch ostatných storočí)*, Poznań 2007, s. 161 – 162.

a spoločenskými revolúciami, ktoré v tom čase prebiehali. V roku 1846 bol vo Filadelfii skonštruovaný prvý rotačný tlačiarenský stroj (patentovaný o rok neskôr)⁴ a bol patentovaný šijací stroj. Ešte skôr spustil skutočnú revolúciu parný stroj, ktorý prispel nielen k obrovskej priemyselnej revolúcii a výstavbe stoviek kilometrov železničných tratí, ale aj k rozhodujúcemu uľahčeniu komunikácie. „V roku 1845 boli železnice v prevádzke v deviatich európskych krajinách [...], v roku 1855 už v štrnástich,“⁵ poznamenávajú Asa Briggs a Peter Burger. Svet sa výrazne zmenšil a tempo života sa zrýchlilo. Tempo zmien urýchlil Morse, ktorý v tridsiatych rokoch devätnásteho storočia patentoval elektrický telegraf a vyvinul preň vhodnú abecedu.

V tom istom čase vznikli prvé medzinárodné tlačové agentúry – Havas v Paríži, Reuters v Londýne a Wolff v Berlíne –, ktoré dali informáciám medzinárodný rozmer.⁶ Informačná revolúcia práve naberala na obrátkach. V Európe sa čoskoro objavili prvé bulvárne noviny (v USA už vychádzali). Médiá sa mali stať jedným zo základných prvkov výkonu moci.

.....
⁴ J. Osterhammel, *Historia XIX wieku. Przeobrazenie swiata (Dejiny 19. storočia. Premena sveta)*, preklad I. Drozdowska-Broering et al, Poznań 2020 (verzia mobi), loc 1246.

⁵ A. Briggs, P. Burke, *Spoleczna historia mediow. Od Gutenberga do Internetu (Sociálne dejiny médií. Od Gutenberga po internet)*, preklad J. Jedliński, Varšava 2010, s. 171.

⁶ Porov. L. Gorman, D. McLean, *Media i spoleczenstwo. Wprowadzenie historyczne (Médiá a spoločnosť. Historický úvod)*, preklad A. Sadza, Krakov 2010, s. 9.

KONIEC ISTÉHO SVETA

Hoci Ľudovít Napoleon utiekol z pevnosti Ham, vo Francúzsku sa ešte nič nezmenilo. Zdalo sa, že moc francúzskeho kráľa Ľudovíta Filipa je neporušená, a hoci jeho krajinu postihla hospodárska kríza a nedostatok potravín, on sám mal 1. januára 1848 povedať: „Dve veci sú teraz vo Francúzsku nemožné: revolúcia a vojna.“⁷ Toto hodnotenie však bolo – ako aj počas celej júlovej monarchie – veľmi prehnané. „Na sedemnášť a pol roka vlády prinajmenšom sedemnášť atentátov,“⁸ upozorňuje historik Dominique Paoli. Neustále dochádza aj k nepokojom. Revolucionári nepoľavujú a neustále sa snažia podkopať kráľovskú moc, a štrukturálne nedostatky modelu konštitučnej monarchie ich pozíciu len posilňujú. Francúzsku potom vládne malá kasta, ktorá je uzavretá do seba a otriasa sa v dôsledku mnohých politických a morálnych škandálov. Dvestoštyridsaťtisíc občanov (z tridsiatich šiestich miliónov obyvateľov) má volebné právo, zatiaľ čo len päťdesiatšesťtisíc má skutočné volebné právo. Moc, ktorú vykonáva mestská buržoázia, je úplne necitlivá voči osudu najchudobnejších

.....

⁷ A. Zamojski, *Swiete szalenstwo. Romantycy, patrioci, rewolucjonisci (Posvätné šíalenstvo. Romantici, vlastenci, revolucionári)*, preklad M. Ronikier, Krakov 2011, s. 496.

⁸ D. Paoli, *Następstwa rewolucji francuskiej (Dôsledky francúzskej revolúcie)*, in: R. Escande (ed.), *Czarna księga rewolucji francuskiej (Čierna kniha francúzskej revolúcie)*, preklad K. Kubaszczyk, B. Bialy, Dębogóra 2015, s. 465.

a vláda sa skôr stará o upokojenie negatívnych emócií než o pokusy o sociálnu reformu.⁹

Z intelektuálneho hľadiska je toto obdobie pre Francúzsko mimoriadne zaujímavé. Na jednej strane tu máme celú skupinu tradicionalistických, kontrarevolučných mysliteľov, ktorí sa s nostalgiou obzerajú za minulosťou (spomeňme len Josepha de Maistra, Louisa de Bonalda alebo aj mladého kňaza Félicité-Roberta de Lamennaisa), a na druhej strane celú skupinu revolučných, socialistických alebo socializujúcich mysliteľov, ako boli Henri de Saint-Simon, Pierre-Joseph Proudhon alebo Charles Fourier. August Comte pracuje na *Kurze pozitívnej filozofie*.

Z uvedeného stručného opisu je zrejmé, že v prvej polovici 19. storočia sa Francúzsko nachádza v neustálom chaose, v neustálom procese zmien. Začalo sa to rozchodom so všetkým, čo ho formovalo predtým – Veľkou francúzskou revolúciou –, a potom prišli ďalšie zmeny. Najprv prišlo napoleonské obdobie, potom pätnásťročné obdobie reštaurácie Bourbonovcov a vlády Ľudovíta XIII., revolúcia v roku 1830 a vláda Ľudovíta Filipa (v permanentnej vládnej kríze), a napokon ďalšia revolúcia v roku 1848.

Cirkev bola v centre týchto udalostí. Po Veľkej francúzskej revolúcii bola značne poškodená. Tisíce kňazov, rehoľníkov, rehoľníčok a laikov bolo zavraždených pre vieru. Boli zrušené rehoľné rády, zakázaná ich činnosť a kňazský stav bol najprv podriadený štátu a potom zrušený. Mnohí kňazi boli nútení zanechať kňazstvo. Ďalší boli kruto zavraždení. Niekedy sa previnili tým, že slúžili svätú omšu alebo sa na nej zúčastňovali, inokedy stačilo, že sa

.....

⁹ Porov. R. Dobek, *François Guizot – mysliteľ i minister burzuazyjnej Francji (Francois Guizot – mysliteľ a minister buržoázneho Francúzska)*, Historia Slavorum Occidentis, 2016, č. 2 (11), s. 207.

odmietli oženiť alebo jednoducho nosili klerický odev. Zavraždení boli aj laici. V istom období boli všetky kresťanské bohoslužby jednoducho zakázané. Dokonca aj tie najkrajšie kostoly boli zničené a znesvätené. Masakry vo Vendée, kde revolučné orgány zabili tisíce roľníkov, ktorých jedinou vinou bola túžba zachovať vieru svojich otcov, sú podľa mnohých historikov prvou genocídou v dejinách modernej Európy. Ľudia zahnaní do kostolov, stodôl alebo iných budov boli upálení. Ženy boli znásilňované. Niekedy ľudí utopili v loďkách uprostred rieky. Nebola to vojna, ale plánované vyvražďovanie veriacich.

„Tieto represálie nemajú charakter strašných, ale nevyhnutných činov spáchaných počas urputných bojov dlhej a krutej vojny, ale majú jasný charakter premyslených, organizovaných a plánovaných, chladnokrvných, rozsiahlych a systematických masakrov s vedomou a deklarovanou vôľou zničiť určitý región a vyhladiť celé jeho obyvateľstvo, najmä ženy a deti, aby vyhubili tú prekliatu rasu (*sic*), ktorá je ideologicky považovaná za nenapraviteľnú,“¹⁰ komentuje Reynald Secher toto strašné zabíjanie. Účinky týchto akcií boli silné.

„Polovica svetského kléru zložila občiansku prísahu, čím sa pripojila k schizme. Tento počet je vysoký. Polovica z tejto polovice sa vzdala a opustila kňazskú službu. Dochádza aj k masívnemu upúšťaniu od náboženských praktík. V roku 1801 slávil Veľkú noc už len päťdesiat percent Francúzov (v roku 1789 to bolo deväťdesiat percent). Francúzsky kostol sa zmenil na bojisko. „Od času zničenia pohanstva, ako píše Lamennais

.....

¹⁰ R. Secher, *Ludobojstwo francusko-francuskie. Wanda – Departament Zemsty (Francúzsko-francúzska genocída. Vendée – departament pomsty)*, preklad M. Miszalski, Varšava 2015, s. 306.

v roku 1808, dejiny nepoznajú iný prípad takej veľkej a úplnej degenerácie,¹¹ upozorňuje Jean de Viguerie. Prenasledovanie ukončil až Napoleon. Tadeusz Dmochowski opisuje proces zmien, ktorý nakoniec viedol k podpísaniu konkordátu, takto:

„Už 28. novembra 1799 povolil Napoleon kňazom uväzneným na ostrovoch Ré a d'Oléron a vyhosteným do Guyany návrat do vlasti pod podmienkou, že zložia predpísanú prísahu. [...] Napoleon upustil od protikatolíckych represíí, zároveň však dekrétom z 22. januára 1800 podporoval dekadický kult v tých svätyniach, kde sa vykonával popri kresťanskomulte, pričom 24. júla 1800 určil, že dodržiavanie dekadického systému je povinné len pre verejné úrady a štátnych zamestnancov a že občania si môžu vybrať, či uprednostnia nedeňu alebo dekádu ako deň odpočinku. 20. októbra povolil mnohým emigrantom vrátane kňazov návrat domov (to sa však netýkalo biskupov). Napoleon Bonaparte 5. júna 1800 v Miláne počas prejavu k duchovenstvu vyhlásil, že ‚katolicizmus je jediné náboženstvo, ktoré môže zabezpečiť skutočné šťastie dobre spravovanej spoločnosti a posilniť základy dobrej vlády‘. Ubezpečil, že ho bude ‚chrániť a brániť‘ vždy a všetkými prostriedkami a že potrestá najtvrdším spôsobom vrátane trestu smrti každého, kto toto náboženstvo urazí alebo bude konať proti jeho kňazom. ‚Francúzsko [...] konečne otvorilo oči; spoznalo, že katolícke náboženstvo je ako kotva‘, ktorá ho môže upevniť a zachrániť.“¹²

.....

¹¹ J. de Viguerie, *Przesladowanie religijne (Náboženské prenasledovanie)*, in *Čierna kniha francúzskej revolúcie*, op. cit., s. 267.

¹² T. Dmochowski, *Rewolucja francuska wobec Kościoła katolickiego w okresie Dyrektoriatu (1795 – 1799) (Francúzska revolúcia voči Katolíckej cirkvi v období Direktorátu (1795 – 1799))*, *Cywilizacja i Polityka*, 2017, č. 15, s. 143 – 144.